

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO

2024-01-26 Nr. 429-22
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. liepos 14 d. nutiko eismo įvykis, kurio metu pareiškėjos vairuojamas motociklas *Indian Scout* (valst. Nr. *Duomenys neskelbtini*) susidūrė su pareiškėjos sutuoktinio vairuojamu motociklu *Honda VTX 1800* (valst. Nr. *Duomenys neskelbtini*) ir buvo apgadintas.

Po įvykio pareiškėja kreipėsi į eismo įvykio kaltininko (sutuoktinio) vairuoto motociklo *Honda VTX 1800* valdytojų civilinę atsakomybę įprastine transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos.

Draudikas, remdamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 3 straipsnio 3 dalimi, nusprendė draudimo išmokos nemokėti. Anot draudiko, apgadintas motociklas buvo įgytas santuokoje, todėl yra pareiškėjos ir jos sutuoktinio bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. Tretiesiems asmenims žala nebuvo padaryta, todėl draudimo išmoka tokiu atveju nemokama.

Pareiškėja su draudiko sprendimu nesutiko ir pateikė jam pretenziją, joje teigė esanti apgadinto motociklo savininkė. Pareiškėjos teigimu, apgadinto turto teisinis režimas nėra susijęs su civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties galiojimu, be to, jos sutuoktinio ir draudiko sudarytoje sutartyje nėra sąlygos, jog draudimo išmoka nemokama, jei eismo įvykyje dalyvauja skirtingas transporto priemonės valdantys sutuoktiniai. Anot pareiškėjos, nemokėti draudimo išmokos draudikas galėjo tik TPVCAPDĮ 21 straipsnyje nustatytais pagrindais, tačiau šiuo atveju jų nebuvo.

Draudikas pareiškėjos pretenzijos netenkino ir rašytiniame atsakyme iš esmės pakartojo rašytiniame sprendime nemokėti draudimo išmokos nurodytus pagrindus. Draudikas taip pat teigė, kad pati pareiškėja patvirtino nesanti sudariusi su savo sutuoktiniu vedybinės sutarties, kurioje būtų aptartas kitoks sutuoktinių turto teisinis režimas, be to, nuosavybės pobūdžio nekeičia ir tai, kad apgadintas motociklas registruotas jos vardu.

Nesutikusi su galutiniu draudiko sprendimu, pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką, nurodė, kad draudikas nevykdo savo įsipareigojimų, ir prašė, kad draudikas pripažintų įvykį draudžiamuoju bei išmokėtų 1 446,75 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl motociklo apgadinimų atsiradusią žalą.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas pakartojo sprendime nemokėti draudimo išmokos ir atsakyme į pareiškėjos pretenziją išdėstytus argumentus ir prašė pareiškėjos reikalavimą laikyti nepagrįstu. Anot draudiko, apgadintas motociklas priklauso vienodai tiek pareiškėjai, tiek ir jos sutuoktiniui bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise, todėl pareiškėjos sutuoktinis žalą padarė savo paties turtui. Esant tokiai situacijai, draudimo išmoka, pagal TPVCAPDĮ 3 straipsnio 3 dalį, nemokama.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų.

Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo nemokėti pareiškėjai draudimo išmokos, atlyginančios 2023 m. liepos 14 d. eismo įvykio metu padarytą žalą motociklui, pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudiko sprendimas atitinka privalomojo civilinės atsakomybės draudimo reguliavimą ir yra pagrįstas.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuoja TPVCAPDĮ.

Pagal TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalį, išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė.

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi apdraudžiama draudimo sutartyje ar (ir) transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo liudijime (polise) nurodytą transporto priemonę naudojančių valdytojų civilinė atsakomybė dėl žalos padarymo, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje numatytą atvejį.

Vadovaujantis TPVCAPDĮ 3 straipsnio 3 dalimi, šio įstatymo nustatyta tvarka nei draudikas, nei Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras nemoka išmokos dėl žalos padarymo atsakingam už žalą padarymą valdytojui, jo naudojamai transporto priemonei ir joje esančiam turtui bei kitam tos transporto priemonės draudėjo ar savininko turtui.

Nagrinėjamu atveju draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką remdamasis TPVCAPDĮ 3 straipsnio 3 dalyje nurodyta išimtimi, tokią savo poziciją grįsdamas aplinkybe, jog apgadintas motociklas buvo įsigytas santuokoje (pareiškėjos ir kito eismo įvykio dalyvio – jos sutuoktinio).

Pažymėtina, kad Civilinio kodekso 3.88 straipsnio 1 dalies 1 punkte yra nustatytas turto, įgyto po santuokos sudarymo abiejų sutuoktinių ar vieno jų vardu, teisinis režimas: toks turtas laikomas bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Pagal to paties straipsnio 2 dalį, preziumuojama, kad turtas yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, kol nėra įrodyta, kad turtas yra vieno sutuoktinio asmeninė nuosavybė. Prezumpcijos, kad tam tikras turtas yra asmeninė sutuoktinių nuosavybė, teisės aktuose nėra nustatytos.

Nagrinėjamu atveju, nors žinojo draudiko sprendimo motyvus, pareiškėja jokių duomenų, paneigiančių minėtą prezumpciją, t. y. pagrindžiančių, kad apgadintas motociklas nelaikytinas bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe ir priklauso jai asmeniškai (dėl to, kad buvo įgytas prieš santuoką, sudaryta vedybinė ar kitokia sutartis, kurioje numatytas kitoks turto teisinis režimas, ar kitais pagrindais), kreipdamasi į Lietuvos banką nepateikė, šių aplinkybių objektyviais duomenimis nenuginčijo. Atvirkščiai, žalos administravimo metu draudikui nurodė, kad motociklas buvo įgytas santuokoje, poveybinė sutartis nebuvo sudaryta. Taigi, nagrinėjamu atveju negalima daryti išvados, kad motociklas priklauso asmeniškai pareiškėjai ar dėl kitų priežasčių nėra jos ir sutuoktinio bendroji jungtinė nuosavybė.

Pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismas yra vertinęs aplinkybes, kai vienas sutuoktinis (kaltininkas) motociklu apgadino kito sutuoktinio valdomą automobilį. Apgadintas automobilis buvo draustas savanoriškojo transporto priemonių draudimo (KASKO) sutartimi, todėl pagal šią sutartį buvo išmokėta draudimo išmoka automobilį valdžiusiam vienam iš sutuoktinių (nors nustatyta, kad automobilis priklauso abiem sutuoktiniams bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe), o vėliau pateiktas reikalavimas kaltininko civilinės atsakomybės (pagal TPVCAPDĮ) draudikui dėl išmokėtos draudimo išmokos grąžinimo, manant, kad kaltininko civilinės atsakomybės draudikas TPVCAPDĮ nustatyta tvarka turi pareigą atlyginti vieno iš sutuoktinių sukeltą žalą automobiliui. Nagrinėdamas minėtą bylą, teismas pasisakė dėl TPVCAPDĮ 3 straipsnio 3 dalies taikymo.

Teismas laikėsi pozicijos, kad kaltininko civilinę atsakomybę apdraudusiai draudimo bendrovei nekilo pareiga atlyginti išmoką išmokėjusios draudimo bendrovės nuostolių (išmokėtos draudimo išmokos), nes ši išmoka, jeigu būtų mokama, tai atitektų pačiam už žalą padarymą atsakingam valdytojui, jo naudojamai transporto priemonei ir joje esančiam turtui bei kitam tos transporto priemonės draudėjo ar savininko turtui.¹

¹ Vilniaus apygardos teismo 2015 m. vasario 26 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. 2A-1290-450/2015.

Kitaip tariant, buvo suformuota taisyklė, kad, esant situacijai, kai eismo įvykio metu viena sutuoktiniams bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise priklausančia transporto priemone padaroma žala kitai transporto priemonei, priklausančiai tiems patiems sutuoktiniams bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise, tai draudimo išmoka, remiantis TPVCAPDĮ 3 straipsnio 3 dalimi, nemokama.

Atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytą reglamentavimą, teismų praktiką, taip pat tai, kad ginčo atveju nebuvo paneigta bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės prezumpcija, ir kitus minėtus bylos duomenis, konstatuotina, kad draudiko sprendimas nemokėti pareiškėjai draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2023 m. liepos 14 d. įvykio motociklui *Indian Scout* padarytą žalą, laikytinas pagrįstu, o pareiškėjos reikalavimas laikytinas nepagrįstu ir atmestinu.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Finansinių paslaugų ginčų nagrinėjimo
skyriaus vadovė, pavaduojanti direktorių

Rasa Cicėnienė